

Nogle iagttagelser over en tam Grønlandsk Ravn (*Corvus corax principalis* Ridgway).

Af MOGENS HØJGAARD.

(With a Summary in English: Observations on a tame Greenland Raven
(*Corvus corax principalis* Ridgway)).

I det følgende skal meddeles nogle iagttagelser, jeg har gjort i sommeren 1952 over en fritflyvende Grønlandsk Ravn (*Corvus corax principalis*), som var blevet mig overladt af Zoologisk Have og som jeg holdt på Danmarks Akvariums grund. Iagttagelserne er foretaget i tiden fra 16. maj til 13. sept., da jeg tilbageleverede fuglen til Zoologisk Have, fordi den var blevet for farlig at have gående løs.

Ravnen var født på Grønland i foråret 1951 og af PETER FREUCHEN bragt til Zoologisk Have, hvor den havde tilbragt det meste af vinteren 1951/52 udstillet i et yderbur (afdeling for rovfugle), men et par måneder af foråret 1952 helt isoleret i et inderbur (bag rovfugleafdelingen). Under transporten fra Grønland havde fuglen slidt såvel sving- som styrefjer helt ned, så den var ganske ude af stand til at flyve. Dens fjerdragt gjorde i det hele et meget slidt indtryk. På venstre side af haleroden havde ravnen et stort sår, som den til stadighed holdt åbent. Med få dages mellemrum, når der var begyndt at dannes sårskorpe, pillede fuglen så voldsomt i såret, at det ofte antog et helt krateragtigt udseende, og fjerene omkring såret var oversmurt med blod. Sårets diameter var ca. 4.5 cm og strakte sig helt hen til styrefjerenes fjerbed. Da jeg modtog fuglen 16. maj, var svingfjerskiftet påbegyndt, og da jeg afleverede den til Zoologisk Have 13. sept., var vingernes fjer-skifte tilendebragt, idet fuglen dagen før havde kastet de to sidste gamle armsvingfjer (en i hver vinge). Ved modtagelsen anbragte jeg ravnen i et frilandsbur af hønset (2 × 1.8 meter og 2 meter højt), og her sad den indespærret de første 8 dage, for at den kunde lære omgivelserne at kende.

De første dage gjorde fuglen et overordentligt neurotisk indtryk, sikkert som følge af den lange, ensomme indespærring i Zoologisk Have. Den var meget bange for pludselige lyde og

alle nye ting (f. eks. sit badekar) og turde ikke hoppe op på de grene, jeg havde anbragt ganske lavt i buret. Badekarret (en stor emaljeret laboratoriebakke), som jeg satte ind dagen efter ravnens ankomst, udløste panik; den baskede hysterisk mod trådvævet længst borte fra badekarret, og det var mig ikke muligt at lokke fuglen forbi den »uhyggelige« genstand. Da jeg derpå gik om til fuglen (uden for buret) og talte til den, faldt den straks til ro og lod sig nu umiddelbart efter lokke forbi badekarret. Et kvarter efter tog den bad, hvorved den blev fuldstændig gennemblødt. Jeg skal her indskyde, at raven fra den første dag viste mig så megen fortrolighed, at jeg med nogen forsigtighed kunne klø den i nakken. Denne laden sig klø i nakke- og øjeregion hører ifølge LORENZ med til ravnefugles sociale adfærdsskema og finder normalt kun sted mellem magerne indbyrdes. Den biologiske betydning af denne adfærd er en soignering af fjer, som fuglen ikke selv kan nå med sit næb.

I de fire måneder jeg havde raven, lykkedes det ikke for nogen anden at klø den i nakken. I den første tid kunne akvariets inspektør, dr. phil. G. MANDAHL-BARTH, også gøre det, men han holdt op med at give sig personligt af med fuglen, og det vides ikke, om han senere hen havde kunnet røre ved den. Blev det forsøgt, selv af folk den kendte godt, satte den sig i forsvarsstilling med bøjet hoved og stærkt strittende fjer parat til at tildele den »mistænkelige« hånd rasende hug.

På grund af fuglens ufredelige væsen kaldte jeg den ved navnet »Skrap«, et navn den lærte at reagere på efter få dages forløb, hvad der viste sig ved, at den svarede mig, når jeg uset råbte dens navn. Den udstødte da et højt klingende, hæst: *rhra, rhra*, og når jeg kom helt hen til buret, fortsatte den med skriget, mens den tiggede om føde som en unge. Den lod sig da villigt made, og det blev den ved med i al den tid jeg havde den, hvoraf jeg er tilbøjelig til at tro, at fuglen var en hun, idet hunnerne hos mange fugle indtager ungerens attitude over for hanner eller det menneske, der eventuelt træder i artsfællers sted. Hvis raven gik roligt omkring mig eller opfordrede mig til at klø den i nakken, udstødte den en lyd, der mindede noget om en hønes sagte kaglen. Jeg hørte den undertiden udstøde lyde den øjensynlig havde lært i

Zoologisk have: Traneskriget og enkelte gange ulvenes tuden. Hos mig lærte den at efterligne kragerne, men først da jeg havde haft den ca. 6 uger, og det var kun et par gange i alt, at jeg hørte den gøre brug af krageskriget, trods det at kragerne daglig færdedes i de høje træer. Dens artsegne lyde: *klong* eller *rraun*, hørte jeg den aldrig sige.

Da jeg havde haft »Skrap« i fire dage og den var helt fortrolig med mig, lagde jeg et mågeæg ind i buret til den. Det var tydeligt nok, at raven aldrig før havde været præsenteret for et mågeæg, for den blev straks meget bange for det og gik slank og flugtberedt omkring det i en meters afstand. Efter et par minutters forløb dristede den sig til at hakke hul på ægget. Den hakkede tilfældig hist og her på ægget, så det meste af indholdet flød ud på jorden, men den fik dog drukket lidt af hviden. Et kvarter senere gav jeg den to nye mågeæg, som den straks gik hen til omend lidt tøvende. Disse æg blev behandlet på samme sjuskede måde, der står i stærk modsætning til den elegante måde på hvilken f. eks. krager og skader hakker et passende hul i siden på et æg, så de bekvemt kan drikke indholdet uden at spilde. I Zoologisk Have havde raven bl. a. fået døde rotter, og første dag jeg havde den, åd den en død muldvarp på helt professionel vis. En død ringdue blev omgående splittet ad, og levende mus dræbte den ved med spidsen af sit næb at knuse deres kranier.

Den 24. maj, da jeg havde haft raven otte dage, prøvede jeg for første gang at lukke den ud af buret. Den hoppede straks ud og prøvede gentagne gange at flyve op trods sine helt nedslidte svingfjer. Bagefter ville den ikke godvilligt ind i buret, men måtte fanges. Vi var 5 mand om at fange den, og den angreb os alle rasende. Lidt senere samme dag lod jeg for første gang raven se min ruhårede hønsehund »Bella«. Fuglen var da i buret, og da hunden løb hen og snusede til dette, viste raven sig aggressiv over for Bella. Da den senere fik lov at færdes frit, kunne den holde sig de fleste hunde fra livet ved at hakke dem lynhurtigt i snuden med sit svære næb. Katte jog den uden videre på flugt.

Den 2. juni lukkede jeg atter raven ud af buret, og den lod sig nu let lokke ind med føde. Fra denne dag blev fuglen lukket ud hver dag, og den fik hele dagen lov til at gå frit

rundt, som den selv vilde; om aftenen blev den lukket ind i buret og først lukket ud om morgenen ved 9-tiden. Til at begynde med opholdt raven sig på plænen bag Akvariets drivhus i nærheden af sit bur. Dens territorium bestod af et ca. 300 m² stort område, og her overfaldt den enhver fremmed og hakkede ham i benene. Disse hak blev ført med en sådan kraft, at de selv gennem almindelige herrebukser kunne frembringe blødende småsår. Efterhånden lærte fuglen dog at respektere Akvariets personale, men først efter at være blevet sparket ret hårdt hvergang den gik til angreb. Fremmede, som ikke havde »straffet« den, gik den på uden betænkning, mens jeg derimod snart kunne tage den om næbbet uden at den hakkede. Holdt jeg hånden hen til den, kneb den mig forsigtigt i finger-spidserne. Der var dog en situation, i hvilken den under ingen omstændigheder lod sig berøre af mig, og det var, når den havde fyldt sin strubepose med mad, som den agtede at gemme. Hvis jeg da f. eks. prøvede at klø den i nakken, huggede den straks efter mig med fuld styrke. De få gange jeg tog fuglen for en nærmere undersøgelse, gjorde den stærk modstand, og der gik da i reglen en dags tid, før den atter viste mig fuld fortrolighed. Når der ikke gik længere tid, var det sikkert, fordi jeg havde en hvid kittel på, når jeg ville fange fuglen, og kun i denne »forklædning« anså fuglen mig for farlig. En dag jeg forklædte mig i regnfrakke og sixpence, ville den ikke kendes ved mig, før jeg tog sixpencen af; i øvrigt spillede min påklædning ingen rolle.

Overskydende føde gemte »Skrap« i forskellige depoter inden for sit territorium. Den kunne anlægge en 4 à 5 depoter på een gang. Nogle anlagdes i græsplænen, hvor fuglen gravede små huller, som den efter fødeanbringelsen tildækkede med græs, som den selv rev af. Andre blev anlagt under visne blade på blød jord, andre i barkrevner, hvori fuglen så som en slags låg kilede sten eller løse barkstumper, og nogle i tagrenden på Akvariets drivhus. Det var karakteristisk, at fuglen ikke ville gemme sin føde, så længe der var nogen i nærheden af den. Var det fremmede mennesker eller min hund, ville den slet ikke så længe de var synlige, men i min nærværelse gemte den gerne sin føde, blot jeg ikke kom fuglen nærmere end ca. 5 meter. Gik man umiddelbart efter fødeanbringelsen helt hen

til depotet, kom raven i stor affekt, angreb og flyttede straks depotet hen et nyt sted. Var raven sulten, genfandt den sine depoter med sikkerhed (i hvert fald dagen efter), og selv om den ikke var sulten, kunne den pludselig give sig til at »inspicere« dem, tage en lille bid og dække resten til eller i nogle tilfælde flytte hele herligheden.

Raven tilbragte megen tid med at lege, hvilket sandsynligvis hang sammen med, at den jo ikke behøvede at arbejde for føden. Dens leg bestod især i, at den spillede bold med forskellige genstande. Fuglen hoppede da ivrigt om på jorden, kastede tingene op i luften og greb dem igen med stor sikkerhed. Som objekter for sit boldspil så jeg den bruge følgende ting: en lille urtepotteskål, en stor snegleskal (*Ampullaria*), glatte sten og rigtige bolde på størrelse med en tennisbold. Disse gummibolde havde den først hakket hul i, så luften lod sig presse ud, og raven klemte dem altid helt flade, før den smed dem op i luften. Dens første bold var grå, og da den nogen tid efter fik en rød af samme størrelse, gik den tøvende til den. Under legen med sine bolde lagde raven sig tit halvt om på ryggen og greb da hyppigt bolden først med den ene klo, hvorfra den tog bolden med næbbet. Efter endt leg gemte raven undertiden sit legetøj på samme måde som den gemte føde.

Hvis man stak en pind hen til fuglen, bed den sig fast i denne og lod sig løfte op, men gav man ikke ret hurtigt pinden fra sig, blev »Skrap« let for alvor vred. Skinnende metalgenstande viste den ikke mere opmærksomhed end andre ting. Derimod var den helt tosset efter ting, som let lod sig rive itu f. eks. papir og blade.

Min jagthund Bella og raven blev aldrig helt gode venner. Min hund, som er så skarp, at den tager katte, kunne til enhver tid have dræbt raven i en håndvending, men jeg lærte den hurtigt at lade fuglen i fred. Dog, hvis raven angreb hunden i min nærværelse, gik Bella til så heftigt modangreb, at det ville have kostet fuglen livet, hvis jeg ikke havde grebet ind. Ikke desto mindre var det ikke forbundet med nogen fare at lade raven og hunden færdes alene sammen på det lukkede terræn bag Akvariet. Hunden og raven ignorerede det meste af tiden hinanden, men undertiden kunne Bella finde på at

opfordre raven til leg på hundevise. I begyndelsen tog raven Bella dette meget fortrydeligt op og gik til alvorligt angreb på hunden, men denne veg da aldtid for fuglen på samme måde som den ville have vejet for en anden hund i leg. Efterhånden syntes raven at forstå, at Bellas skinangreb ikke var farlige, og man kunne nu næsten daglig se de to så forskellige dyr lege om foden af en svær eg. Det skete altid på den måde, at de skiftevis forfulgte hinanden ca. $\frac{1}{4}$ af træets omkreds, hvorpå den forfølgende pludselig vendte om for at mødes med sin partner på modsat side af træet. Således kunne de blive ved flere minutter ad gangen, men kun hvis de var helt alene. Hvis jeg var tilstede og gav mig af med raven, eller denne af sig selv kom hen til mig, lurede Bella på at sætte et alvorligt angreb ind over for fuglen. Og hvis jeg klappede hunden, for raven øjeblikkelig i den og hakkede den voldsomt i benene. Raven og dr. Barths søn blev også ganske gode legekammerater, idet fuglen fandt stor fornøjelse i at springe op på en kost og lade sig slæbe rundt i terrænet med stor fart. Herunder søgte fuglen at liste sig op ad kosteskaffet for at bide drengen i fingrene.

Som tidligere omtalt havde raven på venstre side af hale-roden et slemt sår, som den til stadighed holdt åbent. Da jeg om morgenen den 9. juli lukkede fuglen ud, bemærkede jeg, at den i usædvanlig høj grad havde mishandlet sig selv, og det slog mig, at dette altid skete, når fuglen var indelukket, og at denne selvlemlæstelse måske kunne være et neurotisk fænomen. Jeg lod derfor fra 9. juli buret stå åbent hele døgnet, så raven frit kunne gå ud om morgenen, og fra den dag rørte den ikke mere sit sår, som ved et nøje eftersyn 31. juli viste sig at være totalt lægt. Raven begyndte nu at få nye styrefjer, men disse afbed den konsekvent, hver gang de havde nået en længde af nogle få cm.

Omkring midten af juli var svingfjerenes skifte så vidt fremskredet, at raven så småt begyndte at kunne flyve, og samtidig hermed foretog den lange ture ud i Charlottenlund Slotspark. Disse ture skete til fods, og den fløj kun, når den blev tvunget til det, f. eks. når den mødte en hund, den ikke kunne imponere. Til at begynde med kunne den ikke finde hjem selv, men måtte lokkes (af mig) eller jages hjem (af

andre). Men i løbet af en 14 dages tid kendte fuglen terrænet så godt, at den kunne finde hjem gående. Engang jeg måtte hente den hjem, bemærkede jeg, at fuglen viste tegn på at kende mig i flere hundrede meters afstand, men den kom mig først i møde i en afstand af ca. 50 m. Da jeg kom hjem fra sommerferie efter 26 dages fravær, genkendte raven mig straks og viste mig fuld fortrolighed. Den fløj efterhånden helt godt, men jeg så den dog aldrig flyve op for at orientere sig, og i det hele taget gjorde den i forbløffende ringe grad brug af sin flyveevne. Den fløj kun over lågen til akvariets bagterræn eller op i drivhusets tagrende, hvorfra den spadserede op på tagryggen. Sad den her og jeg kaldte på den fra den anden ende af terrænet (ca. 30 meters afstand) fløj den hen til mig med stærke og susende vingeslag, og skønt den havde god fart på, forhindrede manglen af hale den dog aldrig i at bremse op og dreje af umiddelbart ved Akvariebygningens ydermur. Første gang den forsøgte at flyve til mig fra drivhusets tag, tabte den højde og landede i et tørrestativs stålsnøre, så den faldt til jorden. Herefter fløj den altid i en bue uden om tørrestativet, også da den fløj så godt, at den med lethed havde kunnet flyve over det. Gik jeg ud i Slotsparken, fulgte raven mig gående, men løb jeg, fløj den efter mig umiddelbart over jorden.

Raven badede næsten daglig, og efterhånden som fældningen af kropfjerene skred frem, blev fuglen mindre og mindre våd, og i denne forbindelse er det værd at bemærke, at de nye fjer ikke blev våde, men alle de gamle fjer, hvis bistråler er stærkt slidt, blev helt gennemblødt, hvad der taler for rigtigheden af teorien om, at det er fjerlagets struktur, der betinger dets vandskyende evne og ikke indfedtning med sekret fra gumpekirtelen (H. MADSEN, Dansk Orn. Foren. Tidsskr. **35**, 1941). Efter endt badning pillede og ordnede fuglen sin fjerdragt meget omhyggeligt, men trods mange og lange observationer så jeg den aldrig ved sådanne (eller andre) lejligheder røre gumpekirtelen. Sidst i august var kropfjerenes fældning tilendebragt, og raven kunne nu bade uden at blive mere våd end spurvefugle normalt bliver. Når fuglen forlod badekarret, gik den altid hen i noget højt græs, hvor den lagde sig skiftevis på den ene og den anden side, mens den gned og

baskede sig. Den gjorde det særlig grundigt i den tid den blev rigtig våd. Jeg har aldrig set andre ravnefugle – eller fugle i det hele taget – bære sig sådan ad.

Som hoved-foder anvendte jeg sild (og døde fisk i det hele), råt kød, animalske hundekiks, franskbrød og kogte kartofler. Animalsk føde blev foretrukket. Af store fisk (havkatte f. eks.) blev øjnene ædt først. Melorme og levende rejer var fuglen primært »mistænksom« overfor, men de blev efter første smagsprøve til et meget eftertragtet foder. Levende strandkrabber lærte den aldrig at behandle. Den hoppede ængsteligt omkring den kravlende krabbe, som den nappede i benene og slyngede fra sig. Indholdet af knuste krabber åd den, men uden særlig interesse. Rå musling (*Mytilus*) ville den ikke æde og kogt kun ganske lidt; og den interesserede sig kun for en hel *Mytilus* i dennes egenskab af legetøj. Fuglen var øjensynlig blevet for gammel til hurtigt at lære at interessere sig for krabber og muslinger, som nok i almindelighed er en bestanddel af vilde ravnens føde. Derimod åd den begærligt alle mulige leddyr, som den selv fandt: biller, natsommerfugle (selv små blomstermøl), edderkopper, bænkebidere o. s. v. Regnorme trak den op af jorden under visne blade, men åd dem kun rent undtagelsesvis. Grønne blade, som salat eller fuglegræs, så jeg den aldrig spise, men solbær tog den meget gerne fra nogle buske i terrænet. Ravnens fløj da op, bed sig fast i en gren, som den trak til jorden, hvorpå den, holdende grenen nede med den ene klo, pillede bærrerne af. Æbler og pærer åd den også gerne. Ufordøjelige fødedele som knogler og museskind, blev gylpet op. Undertiden bestod dens gylp udelukkende af frisk græs, som fuglen muligvis har ædt til erstatning for ufordøjelige dele i føden. Jeg prøvede engang at give ravnens en levende skrubtudse. Fuglen gik straks til den, men det var øjensynligt, at den blev generet af tudsens giftige hudsekret, som flød rigeligt. Efter 5 minutters forløb lod den tudsen, som i øvrigt ingen skade havde taget, være i fred og ignorerede den ganske. Brændende cigarstumper pillede den itu. Efter at have brændt sine tæer en gang, holdt den herefter cigarstumpen med midtertåens negl, hvorved den undgik at brænde sig.

En dag præsenterede jeg ravnens for en udstoppet natugle. Fuglen kom i affekt og truede uglen og søgte at anfælde denne

bagfra. Uglens øjne indgød ravnens en tydelig skræk, men om her foreligger et medfødt skema, kan ikke siges med sikkerhed, da jeg ikke kender ravnens grønlandske fortid. En udstoppet husskade behandlede ravnens uden videre som bytte.

Ravnens var i besiddelse af stor styrke. Den kunne på fliseunderlag slæbe en 3 kg tung jernstang med snor i efter sig (baglæns) og dens badekar, som med vand vejede 9,5 kg, var fuglen i stand til at dreje, ja endog til at rykke et lille stykke baglæns, dog kun på underlag af fliser. Petriskåle blev smadret med et par hak med lukket næb.

Ravnens forhold over for fremmede mennesker blev ikke bedre i løbet af den tid jeg havde den. Slotsparken og terrænet foran Akvariet (hvor publikum færdes og køretøjer parkerer) syntes den ikke at betragte som egentligt territorium. Her gik den ikke så ofte til angreb, når folk blot lod den være i fred. Imidlertid vil en stor, tam fugl altid samle publikum, og når »Skrap« havde samlet en tilpas stor tilskuerkreds, endte det altid med, at den pludselig gik løs på folk for alvor. Det hændte også, at den »så sig gal« på enkelte. Således jog den engang to damer væk fra en bænk, og børn med bare ben gik den altid på. Den ødelagde sadlen på en cykle og rev hul i taget på en parkeret bil, og man måtte hele tiden holde øje med den, når den kom uden for Akvariets bagterræn. Det stod mig klart, at jo bedre ravnens kom til at flyve, des farligere blev den for folk, og da jeg en dag så den flyve op efter ansigtet på en fremmed, som bøjede sig ned mod fuglen, sendte jeg den straks tilbage til Zoologisk Have. Ravnens kunne med et eneste hak have ødelagt et øje, og det var ufor-svarligt at beholde den.

Hermed takker jeg Direktør REVENTLOW for lån af den mest personlige fugl, jeg nogensinde har kendt. Ved et besøg i Zoologisk Have 31. okt. viste ravnens tydeligt, at den genkendte mig. Da jeg gik ind i buret til den, indtog den den hunlige parringsstilling og lod sig klø i nakken. Dr. phil. HOLGER POULSEN, som overværede mødet, meddelte mig, at det ikke var lykkedes andre at komme på talefod med fuglen.

SUMMARY IN ENGLISH

Observation on a Tame Greenland Raven (*Corvus corax principalis* Ridgway).

On 16th May 1952 I received a one year old Greenland Raven (*Corvus corax principalis*) from the Zoological Garden in Copenhagen. During the transport from Greenland the wing and tail feathers had been worn completely down, and the whole plumage was very worn. At the root of the tail the bird had a 4.5 m large wound which it constantly kept open. The Raven was placed in a large cage placed on the precincts of Danmarks Akvarium; later on it was allowed to move about freely. As soon as the cage was left open day and night, the bird ceased to peck at its wound, which now healed completely. When the Raven bathed the plumage was soaked, but after moulting the feathers assumed their normal water-repelling power.

At the beginning the Raven was afraid of all unknown objects: a bath tub, a crab, a gull's egg etc., but the fright quickly disappeared and did not appear again. Gull's eggs were treated in an awkward way, and the bird did not learn to empty eggs in the "professional" way of corvids.

The bird became tame towards me in a couple of days (I could scratch it on the nape and it would follow me everywhere). All other persons were refused.

Voice: Imitation of Crane cries and Wolf howling (learned in the Zoological Garden). Occasionally I heard it imitate the voice of crows. The actual Raven cry was never heard. The bird greeted me with a loud *rhra* at the same time begging food (it let itself be fed).

Plays: The Raven would throw pebbles, snail shells and a rubber ball vertically in the air, catching them again with great dexterity. It would often lie down on its back and shift its play-things from the beak to the claw and vice versa. It learned to play a kind of "catching each other" running round a tree after my dog so that the animals chased each other by turns.

It knew me in all disguises, if only I did not wear a hat.

It had caches in different places in the area and it refound them with certainty.

When the power of flight returned after moulting it extended its territory to the whole area round Danmarks Akvarium, and it became so aggressive towards other people that it was dangerous to have it loose and it was therefore sent back to the Zoological Garden on 13. September 1952.